Odběrová souprava: transportní souprava s AMIES mediem a sterilním tamponem na plastové tyčince, transportní souprava s AMIES mediem a sterilním tamponem s malým průměrem smotku vaty na hliníkové tyčince

Odběr: nejlépe ráno nalačno (před hygienou dutiny ústní), pacient by neměl alespoň tři hodiny před odběrem jíst, pít, kouřit či vyplachovat si ústa.

a) výtěr z tonzil

Pomocí špátle se stlačí jazyk, pod zrakovou kontrolou se setře povrch obou mandlí kroužívým pohybem tamponu, aniž se odebírající dotkne kořene jazyka a ústní sliznice. Pokud jsou na mandlích povlaky, čepy a ulcerace, je vhodné zaměřit se na tato místa. U povlaků lpících pevně na spodině se provede stěr nikoli z povrchu povlaků, ale z jejích okrajů. Povlaky, které se dají strhnout, se odesílají jako tkáň ve sterilním kontejneru.

Poznámky:

- výtěr z tonzil a nosu vatovým tamponem v transportním médiu typu Amies se provádí také při podezření na záškrt. Odebírající lékař z důvodu přípravy čerstvých speciálních kultivačních půd konzultuje dle možností toto vyšetření s bakteriologickou laboratoří den předem.
- výtěr z krku je kontraindikován při podezření na epiglotitis (vhodný je odběr hemokultur)

b) výtěr z nosu

Tampon se zavede do obou nosních dírek asi 1-2 cm hluboko a rotačním pohybem se otře nosní sliznice.

c) výtěr z nosohltanu

Použije se tampon na drátku (před odběrem zkontrolovat drátek s vatou, zda není uvolněn, aby pacient nemohl smotek vdechnout). Drát se ohne o okraj zkumavky asi 2 cm od konce téměř do pravého úhlu. Pacienta před výtěrem nechat několikrát zakašlat se zavřenými ústy. Špátlí se stlačí kořen jazyka a pod zrakovou kontrolou se provede výtěr zadní a dolní klenby nosohltanu, aniž se odebírající dotkne tonsil, kořene jazyka a ústní sliznice. Drátek se narovná sterilní pinzetou, při zasouvání tamponu zpět do zkumavky se nedotýkat skla.

d) výtěr z nosohltanu pro průkaz *Bordetella pertussis/parapertussis*

Kultivační a PCR vyšetření na přítomnost *Bordetella pertussis/parapertussis* je nutno provést co nejdříve po vyslovení podezření na pertusi, před zahájením léčby antibakteriálními preparáty, maximálně 2 týdny od počátku onemocnění. Pravděpodobnost úspěšného záchytu klesá s délkou klinických obtíží.

Pro kultivační vyšetření použijte odběrovou soupravu – tampón na drátku v Amies transportním médiu s aktivním uhlím. Nejpozději v den odběru telefonicky informujte mikrobiologickou laboratoř.

Pro PCR průkaz použijte odběrovou soupravu – flexibilní tampón s dakronovým vláknem (Copan) + odběrové médium (eSwab, Copan)

Odběr proveďte ráno na lačno. Vyšetřovaná osoba nesmí před odběrem pít, jíst, kouřit, čistit si zuby, žvýkat žvýkačku. Odebírat z nosního průduchu, který pacient vnímá jako lépe průchodný.

Tampón jemně zasunout přes nosní průduch těsně podél nosní přepážky a po spodní stěně nosní dutiny až k zadní stěně nasofaryngu (délka zasunuté části drátku přibližně odpovídá vzdálenosti nosní křídlo – tragus). Několikrát jemně pootočit a tampón vytáhnout, vložit do transportní zkumavky s médiem. U dětí doporučujeme fixaci hlavy druhou osobou.